

Abd el Krim és a francia kommunisták.

Ismét francia vereségek Marokkóban? — A franciák ismét feladják Suidát.

Páris, szeptember 28. Borel képviselő egy emlékmű felavatásán ünnepi beszédében élesen megítélte a francia kommunistákat, akik Abd el Krimmel szövetszövetkeztek, egy közös sereg banditával, akinek a keze francia vértől csepeg. A francia kommunisták támogatják a riffeket és ők a felelősök a Marokkóban kioltott sok francia vért. A kommunisták hamis híreket terjesztenek a marokkói hadszíntérről, hogy csüggedést keltsenek, segítenek Abd el Krimnek hadianyagot szállítani és a francia haditerveket elárulják a marokkói bennszülötteknek. (Budapesti tudósítónk telefonjelentése.) Párisból

jelentik: Aidir állítólagos bevételéről szóló spanyol híreket nem erősítették meg. A francia jelentések nagy viharokról számolnak be. A táviró és telefondrótok megrongálódtak. Az utak rosszak.

Beyruthi jelentés szerint a suidai sebesülteket sikerült az erődéből elszállítani. A francia csapatok súlyos vízháttal küzdenek. A csapatok Messirportnál beásták magukat és bevárják az élelmező tréne beérkezését. Ebből burkoltan kivethető, hogy a franciák Suidát ismét feladják.

(Budapesti tudósítónk telefonjelentése.) A francia csapatok ismét kiűrtették Suidát és Messirportban helyezkedtek el.

A szociáldemokraták a munkásbiztosító autonómiáját követelik.

Budapest, szeptember 28. A költségvetés előterjesztése egyes technikai műveletek végrehajtása végett pár heti késedelmet szenved, a közbeszóló időben pedig legelőször a munkásbiztosító reformját és a munkanélküliség elleni biz-

tosítóról szóló törvényjavaslatot tárgyalja az országgyűlés. A két javaslat körül politikai harc készül, mert a szocialisták a munkásbiztosító pénzügyi autonómiájának helyreállítását fogadják erősen követelni.

Vass József beszéde a zsidókról.

Sárvár, szeptember 28. Vass József népielői miniszter vasárnap jelen volt Huszár Károly, a nemzetgyűlés alelnökének képviselői beszámolóján. Ez alkalommal a miniszter hosszabb beszédet mondott, amelynek egyik legjellemzőbb része a következő:

— Hirdetem a keresztény politikát, nem úgy, mint pap, hanem mint miniszter s nem félek attól, hogy zsidó polgártársaim zokon vennék ezt tőlem. Nem vehetik zokon tőlem, hogy magamat úgy is mint miniszter, a keresztény politika harcosának hirdetem. Amint hogy én nem vehetem tőlük rossz néven, hogy holnap az üzletek legnagyobb része zárva lesz a zsidó-ünnep miatt, ha nem vehetem rossz néven, hogy védekeznek a rágalmak ellen, a hazofatlanság vádjának általánosítása ellen, ha védekeznek azok ellen, akik maguktartás miatt nem érdemlik meg, hogy a zsidóság közé tar-

tozzanak, ha mindezeket nem vehetem tőlük zokon, akkor ők sem vehetik tőlem rossz néven, ha mi keresztény magyaroknak tartjuk magunkat s keresztény politikát csinálunk, nem úgy, hogy kizárjuk őket az államból, hanem úgy, hogy én mint ember, tagja vagyok egy ezeréves keresztény magyar nemzetnek s természetesen, hogy annak ősi tradícióját keresem és védelmezem.

— A zsidóság mullja is sok ezer éves. Sokat tanultak a történelem folyamán, végigjártak minden nemzetet, államot és kormányt, sokat okultak ez a faj és én megbecsülöm őket. Megbecsülöm azokat, akik arra törekednek, hogy hozzádunk simuló becsületes állampolgárokat legyünk e hazának. S éppen ezért nem vehetik rossz néven, ha mi magyar emberek akarunk lenni s elvárjuk, hogy ők becsületes hazafiak, zsidók legyenek.

A város nem fizetheti meg a nyolcmilliárd koronás betegápolási hozzájárulást.

Ismeretes, hogy a pénzügyminiszter néhány nappal ezelőtt megjelent rendeletével közel nyolcmilliárd koronát rótt a városra az országos betegápolás és gyermekvédelem költségeihez való kötelező hozzájárulás címén. Az eredeti rendelethez mellékelte táblázat szerint a városnak a nyilvános betegápolási költségek fedezésére 5 560 783 000, az állami gyermekvédelemre pedig 2 116 035 000 koronát, tehát összesen 7 676 818 000 koronát kellene fizetnie. A Budapesti Közlöny következő napi számában azonban helyesbítés jelent meg, amely szerint a várost 5 561 400 000 korona betegápolási és 2 115 328 000 korona gyermekvédelmi költség terheli, amelynek összege pontosan ugyanannyi, mint az eredeti kiadás. A pénzügyminiszter egyik tételből elvett egymilliót és azt a másikhoz hozzáadta.

A rendelet általános megütöközést keltett az érdekelt törvényhatóságok körében. Nemcsak a városok, hanem a vármegyék is tiltakoznak a horribilis megterhelés ellen és nagyon valószínű, hogy közös akciót indítanak ellene.

Szeged város költségvetését ez a nyolcmilliárdos váratlan teherletel alapjaiban támadja meg. A város hatósága egyelőre nem tudja, hogy a

rendkívül súlyos kérdést milyen módon oldja majd meg és a veszedelemet hogyan hárítsa el. A probléma azonban állandóan foglalkoztatja a tanácsot. A hétfői tanácsülésen is szóba került a kérdés a csüörtökre összehívott pénzügyi bizottság napirendjének összeállításával kapcsolatban. A polgármester fölvetette a kérdést:

— Mi történhetik abban az esetben, ha a város nem fizet. A dolog ugyanis úgy áll, hogy a város a legnagyobb jóakarata mellett sincs abban a helyzetben, hogy ezt a nyolcmilliárdot megfizethesse. Bizom azonban abban, hogy a meginduló országos akciónak lesz valami eredménye, mert a rendelet ellen a vármegyék is felzudultak.

A tanács tagjai azután elkeseredett hangulatban tárgyaltak arról, hogy a pénzügyminiszter az adókövetések alapján rótt ki a városra a hozzájárulást, pedig a kivetés a gyakorlatban lényegesen redukálódott. Elhatározta a tanács, hogy a kérdést a pénzügyi bizottság elé terjeszti. A pénzügyi bizottság napirendjén szerepel ezenkívül a múlt évi zárszámadás és a jövő évi költségvetés is. A póthiteleket nem tűzte ki a tanács, mert az év végén egyszerre kívánja letárgyalni valamennyit.

A bolgárok után hétfőn este 12 leipzig kereshető érkezett Szegedre.

Az őszi idény beálltával egymásután érkeznek Magyarországra a különböző külföldi alkalmi társaságok, amelyek magyarországi tanulmányutjukon rendszerint felkeresik Szegedet is. Szombaton bolgár képviselők és kereskedők csoportja járt Szegeden, míg hétfőn este egy leipzig csoport érkezett Szegedre.

A leipzigiek valamennyien az úgynevezett Orient Reise Club tagjai, akik minden évben

rendszeresen látogatják a Németországtól keletre eső országokat nemcsak tanulmányozás céljából, hanem bizonyos üzleti összeköttetések megszervezése érdekében is. A tízenkét leipzig között gyárosok, nagykereskedők, orvosok, bankárok és pénzügyi szakemberek vannak. Elsősorban meglátogatták Budapestet, Debrecen, a Hortobágyot, Ceglédet, Szeged után pedig Pécs, majd a Dunántul, illetve Siófok és a Balaton

kerül sorra.

A leipzigiek az állomáson a város és a kereskedelmi és iparkamara képviselői fogadják. Este vacsora volt a Kassában, míg holnap délelőtti megtekintik a legjelentősebb szegedi gyárakat és ipartelepeket. Délután megnézik a várost, a kulturpalotát, különösen a könyvtárt és a néprajzi múzeumot, majd egy hajókirándulás keretében megnézik a tiszai kotrásmunkálatokat. A tanulmányut célja legőképpen gazdasági jellegű. A leipzigiek szerdán reggel utaznak tovább Pécs felé.

Remény.

Egy kis szellemi kápolnában voltam tegnap délelőtti, embertiszteletlen. Mert van ám ilyen is és lesz még úgy, hogy az ember nem fogja többé farkasát látni az emberben, akit el kell törölni a föld színéről, hanem testvérét, akit magához kell ölelnie. Egy világ volt összezsúfolva ebben a csöndes, szerény, szűkös helyiségben, egy békés, dolgos és emberséges világ. Az eszperantó szegedi munkás hiteinek kiállítása. A földkeresség minden tájáról fölhalmozott eszperantó folyóiratok, képes levelezőlapok, kiáltványok, könyvek, bélyegek, plakátok. Az ötágú zöld csillag, a jó reménység szimbóluma világít szeliden és biztatón minden sarokban. És nyílt, derűs tekintetek, amelyek szeretettel simogatják a dolgokat. Munkásarcok. Testvéreim.

Micsoda gazdag irodalma és művészete van már ennek a pár esztendő világnyelvnek, ennek a segédnyelvnek, ahogy ők nevezik! És mennyi hiva, akik megértik és megérik egymást a földgömb összes pontjain és jeleket küldenek egymásnak, mint az első keresztények. A nagy katolikusok és internacionálék, az Egyház, a Kereskedelem, a Szocializmus fölhasználják ezt a közös nyelvet és rajta vívják békés harcukat az Emberért. Az eszperantó szívárványhidja átvitt az egész világon. Nézegetem a folyóiratokat. Barátságosan és nyájasan hevernek egymás szomszédságában a cseh és a lengyel, a bolgár és a román, a kínai és a japán, az angol és a német revuok. Egy szegedi is van köztük, Thurzó Péter szerkesztésében.

Mind a békességet akarja és mind a megértést szolgálja. És az üzenetek a négy világrészről: a lélek és a szellem rádióján. Ismeretlen kezek mérhetetlen messzeségből integetnek, fehér lobogót lengetnek a zöld csillag alatt. Egy gyönyörű álom akar itt valóságra válni: a Názareti álma, Mórús Tamás utópiája, Campanella látomása, Wells fantáziája.

Nézem a könyveket. Az Ootomo, az új japáni szellemi mozgalom röpirata eszperantóul. Szótárak, egy egész kazal szótár és nyelvtan.

Madáchunk nagy tragédiája Zamenhoff nyelvén, a világ nyelvén, Zichy Mihály remek rajzaival. Milyen könnyen tudom olvasni, hogy értem a gondolat anyanyelvén a gondolat csodálatos magyar költőjét! Talán éppen Madách a legalkalmasabb arra, hogy ezen az egyetemes nyelven megszólaljon és világra szóljon. Hisz ő igazán, egészen egyetemes szellem! Mellette Goethe Fausztja pihen és Kant örökre aktuális értekezése az örök békéről. De talán eljő majd az idő, amikor ez az ige is testet ölt a földön. Mikor nem játszanak többé háborút a nagy gyerekek, hanem az élet asztalánál boldogan elférnek és a kéz a kézben egyesülnek, mint az egyik művészi plakáton a fehér és fekete, a sárga és a vörösbőrű ember. Mikor az Emberiség szentség lesz és nem költők révélete csupán.

— Az Ember tragédiáját olvasom legtöbbször — mondja egyik ifjú munkás a másiknak — és Petőfit, mindig.

— Nézd, Ady versei! — kiált föl a társa, lapozgatva egy eszperantó szemlében. Valóban, egész sereg Ady-verse, a legjelentősebbek közül, a Jó Csönd herceg, a Sirni, sirni, sirni, a Márlától Veronikáig és a többiek. Magyar eszperantó-költők is vannak már, Kalocsay Kálmán, Madách fordítója és Baghy Gyula. Persze, a világnyelv nem anyanyelvünk és a fajok legősből és legmélyebb sirását és ujjongását (és ez a költészet, hiába) soha sem lehet más módon igazán és egészen, csak az anyanyelven tolmácsolni.

De hiszen nem is erre való és nem is ezért kell az eszperantó! Segítség ez az új nyelv, ez a közös idióma, hogy megérthessék, megtalálhassák egymást a földön minden népek, fajok, egyének és nemzetek. Közlekedési eszköz az eszperantó és pedig könnyű, olcsó és igen-igen praktikus járműve érzésnek, gondolatnak. És az embertisztelet egyik legjobb propagátora.

Sokan látogatták a humanitás e kis kápolnáját, a béke és barátság e szűk szegedi szentélyét, de nem elegendő. A gyűlölet kufárait és kofáit is szerettem volna látni itt. Tanultak volna egy kis kultúrát, szolidaritást, emberséget! Nagyon rájuk térne bizony.

Juhász Gyula.

A pénz jó katona, uram, szabaddá tesz. (Shakespeare: A windsori vig nők.)